

Ben ik mijn lijf ?

1 Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
www.maieutiek.nl

Vraag naar de relatie persoon-lichaam

- Lichaam- geest debat gaat over de scheiding lichaam en geest.
- In deze cursus gaat het over het hebben van een persoonlijkheid in relatie tot het hebben van een lichaam.
- We zullen beginnen met de overeenkomsten en verschillen tussen deze twee vragen.

maieutiek-mei 2016 lijf-1

Descartes en Locke

- Descartes (1596-1650); Lichaam- geest onderscheid ontstaat als gevolg van de beantwoording van de vraag Wat kunnen wij (zeker) weten.
- Locke (1632- 1704); stelt de vraag naar persoonlijke identiteit.

maieutiek-mei 2016 lijf-1

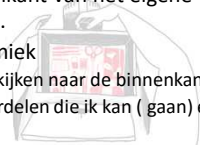
Identiteit

- Onderscheid numerieke en kwalitatieve identiteit is er sinds Aristoteles. Daarover is veelal nagedacht vanuit het gedachtenexperiment. In het boek van Slatman gaat het over concrete menselijke ervaringen.
- Ook nu nog vaak gedachtenexperiment; Ben ik mijn brein, Roald Dahl. Maar we kunnen nu in een werkend brein kijken en weten daardoor iets meer over wat mensen beleven rond identiteit.

maieutiek-mei 2016 lijf-1

Relaties met het eigen lichaam

- Lichaam als het vreemde ten aanzien van het geestelijke. (lange tijd in westerse traditie)
- Lichaam als het eigene. (in relatie met het niet-eigene)
- Verschil binnenkant van het eigene en buitenkant van het eigene.
- Moderne techniek
  - Van buitenaf kijken naar de binnenkant van mijn lijf,
  - Nieuwe onderdelen die ik kan (gaan) ervaren als mijn eigen lijf.

maieutiek-mei 2016 lijf-1

Lichaam loos bestaan

- Heel menselijk is de ervaring dat je lichaam iets niet kan, dat jij wel wilt.
- Loskomen van het lijf lijkt dan een goed streven, maar zelfs in de artificiële wereld van het internet hebben mensen een (weliswaar zelfgekozen) lichaam.
- Merleau Ponty stelt; " we nemen ons lichaam mee." Wat betekent dat?

maieutiek-mei 2016 lijf-1

Filosofen en het lichaam

- Plato; de ziel is gekerkerd in het lichaam.
- Descartes ; lichaam is res extensa, denken staat daarbuiten is res cogitans.
- De Lamettrie; wij zijn materie.
- Maar wij hebben een lichaam én zijn een lichaam, we hebben een bewustzijn en zijn een bewust zijn. Daar gaat het nu om; hoe ervaren wij onszelf –al dan niet vrijwillig, al dan niet tijdelijk- als een bewustzijn in een lijf?

maleutiek-mei 2016 lijf-1

Husserl (1859-1938)

- Het bewustzijn is geen ding, maar een activiteit.
  - Zintuigelijke gewaarwordingen worden pas iets voor mijn bewustzijn als ik ze 'opvat'.
  - Dit is intentionaliteit (blz50)
    - intentioneel object
    - Intentionele activiteit
- Lichaam is voor onszelf object én activiteit

maleutiek-mei 2016 lijf-1

Sartre (1905-1980)

- Existentie= geworpen (facticiteit) zijn én mogelijkheden hebben (vrijheid)
- Het situationeel geworpen zijn moet steeds worden ontkent (nieten/néantiser)
- Walging is gevoel dat hoort bij het ervaren dat je toevallig in het lichaam bent, dit lichaam bent en dat bewust worden kan leiden tot pijn, onvrijheid etc. juist anderen doen dat vaak. (ze benoemen je naar je lijf, maken je daarmee tot ding)

maleutiek-mei 2016 lijf-1

Slatman

- Visie van Sartre lijkt te stellen dat we vrijheid ervaren als we loskomen van het dingzijn, van de vreemdheid van ons lichaam.
- Maar a.h.v. voorbeelden laat ze zien dat vreemdheid en eigenheid geen tegenovergestelden zijn.

maleutiek-mei 2016 lijf-1

Grenzen van het lichaam

- Meedragen van je geamputeerde botten,
- Het hebben van een nieuwe neus,
- Speeksel
- Voedsel

maleutiek-mei 2016 lijf-1

Huiswerk

- Bedenk voor morgen een paar voorbeelden van relatie met je lichaam als vreemdheid en als eigenheid. Het kan veel minder extreem dan bovengenoemde voorbeelden. Het mag over eigen ervaringen gaan, maar ook voorbeelden uit de literatuur of beeldende kunst zijn welkom.

maleutiek-mei 2016 lijf-1